

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, 2007. év október 30. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A hivatalos személy által kötelességszegéssel elkövetett vesztegetés büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a Katonai Fellebbviteli Ügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsa Kb.II.84/2005/28. számú ítéletét és a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.86/2006/5. számú végzését I. r. terhelt tekintetében megváltoztatja.

A terheltet bűnösnek mondja ki folytatólagosan elkövetett hivatali visszaélés büntetében, és ezért őt 100 (egyszáz) napi tétel - napi tételenként 500 (ötszáz) Ft pénzbüntetésre és lefokozásra ítéli. A pénzbüntetést meg nem fizetés esetén 500 (ötszáz) forintként kell egy napi fogházbüntetésre átváltoztatni. Egyben az eljárás során felmerült bűnügyi költségből 5534 (Ötezer-ötszázharmincnégy) Ft bűnügyi költség megfizetésére kötelezi; a többi költséget az állam viseli.

A II. r. terhelt tekintetében az első és másodfokú határozatot hatályában fenntartja.

A felülvizsgálat során felmerült 15.600 (Tizenötezer-hatszáz) Ft bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s:

A Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsa a 2006. április 27-én kihirdetett Kb.II.84/2005/28. számú ítéletével az I. r. terheltet és a polgári egyén II. r. terheltet az ellenük - II. r. terhelt, mint bűnsegéd ellen - hivatalos személy által kötelelességszegéssel, folytatólagosan elkövetett vesztegetés büntette miatt emelt vád alól felmentette. Rendelkezett arról, hogy az eljárás során felmerült 282.279 Ft bűnügyi költséget az állam viseli.

Tényállásként az alábbiakat állapította meg.

Az I. r. terhelt főiskolai diplomát, majd másoddiplomát szerzett, 2003. december 26-tól közalkalmazottként, majd 2004. február 15-től a bv. állomány hivatásos tagjaként nevelői beosztásban teljesített szolgálatot. Szolgálati viszonya 2004. október 25-én szűnt meg. Annak tartama alatt dicséretben, fenyítésben nem részesült. Jelenleg egy biztonsági vállalkozás területvezetője, kb. 190.000 Ft havi jövedelemmel. Felesége 67,5%-os munkaképesség-csökkent, rokkantnyugdíjas, kb. 100.000 Ft nyugellátással. Egy kiskorú gyermeküket tartják el. Vagyonuk egy közös lakásingatlan és egy használt személygépkocsi. Büntetlen előéletű.

A polgári egyén II. r. terhelt állattenyésztő szakképzettségű, jelenleg egy szálloda biztonsági szolgálatánál csoportvezető. Havi jövedelme kb. 110.000 Ft. Nőtlen, gyermektelen, más személy eltartásáról nem gondoskodik, vagyontalan, büntetlen előéletű.

Az I. r. terhelt, mint az elítélt nevelője - 2004. január 22-én egy elítéltet okmányirodai és banki ügyintézés érdekében a 07.30 órától négy órai időtartamban engedélyezett kimaradása alkalmával elkísérte, utóbbi részére csekken érkezett 5.112,92 eurot, illetve annak megfelelő forint összeget egy bankfiókból felvegye. A kimaradás során előbb az okmányirodában a fogvatartott részére ideiglenes személyi igazolványt igényeltek, majd a bankfiókban az elítélt a csekket felvette. A valutát 1.200.000 Ft körüli összegben forintra váltották át. Ezt követően az elítélt a helyi Postahivatalban kapcsolattartójának 300.000 Ft-ot adott fel, majd különböző üzletekben 32.500 Ft-ért karórát, kb. 30.000 Ft összértékben kisrádiót, CD-ket és tölthető elemeket, magának és egy elítélt társának cipőt, és 60.000 Ft összértékben cigarettát, kávé, különböző élelmiszereket tisztálkodó felszereléseket vásárolt. A délelőtt során betértek egy italboltba is. A kimaradás végeztével a bv. intézetbe taxival a meghatározott időben visszaértek, előbb azonban az elítélt megkérte a gépkocsi vezetőjét, hogy részére postai úton adja fel a vásárolt élelmiszereket. Visszaérkezésüket követően az elítélt maradék

733.200 forintját az intézeti letéti számlára befizették.

Ugyanazon elítéltnek a feltételes kedvezménnyel, 2004. október 22-én esedékes szabadulásakor lakóhely hiányában nem volt hova mennie. Ezért még azt megelőzően megpróbált szállást intézni magának. Ezt úgy kívánta megvalósítani, hogy letétjéből nagyobb összeget vesz fel és újabb kimaradásai alkalmával felhasználja azt. Tekintettel arra, hogy a büntetés-végrehajtási intézetben nagyobb összegű készpénz kivételére lehetősége nem volt, megkérte nevelőjét, az I. r. terheltet, hogy segítsen a problémája megoldásában. Az I. r. terhelte felajánlotta a fogvatartottnak, hogy ismerőseit, a II. r. terheltet vegye fel kapcsolattartójának, és a kijuttatni kívánt összeget postai úton küldje el utóbbi lakcímére. Az elítélt az ajánlatnak megfelelően két alkalommal, 2004. március 23-án és 2004. április 13-án 270.000, illetőleg 250.000 forintot küldött postai úton a II. r. terhelte budapesti lakcímére. Az így kijuttatott összeget a fogvatartott, pontosan meg nem határozható későbbi időpontban - kimaradása alkalmával - az I. r. terhelttől visszakapta.

A terheltek felmentését a katonai tanács azzal indokolta, hogy az ügyben feltárt bizonyítékokat értékelve a terheltek büntetőjogi felelősségét a közélet tisztasága elleni bűncselekményben nem találta bizonyítottanak.

Az elsőfokú ítélet ellen a katonai ügyész fellebbezett mindkét terhelte terhére, bűnösségüknek a vád szerinti bűncselekményben megállapítása és büntetés kiszabása végett.

Fellebbezésének írásbeli indokolásában az ítélet megalapozatlanságán túlmenően arra hivatkozott, hogy a terheltek bűnösségét - II. r. terhelte vonatkozásában bűnsegédként elkövetés mellett - az elsőfokú bíróságnak a Btk.225.§-ában meghatározott hivatali visszaélés büntettségében az adott tényállás mellett is meg kellett volna állapítania.

A Katonai Fellebbviteli Ügyészség az elsőfokú ügyész fellebbezését módosítva - a mérlegeléssel megállapított tényállás alapulvétele mellett - a fellebbezést a terheltek bűnösségének - II. r. terheltnél bűnsegédként - folytatólagosan elkövetett hivatali visszaélés büntettségében megállapítása, I. r. terhelttel szemben, a végrehajtás próbaidőre felfüggesztése mellett, szabadságvesztés büntetés, továbbá lefokozás, míg II. r. terhelttel szemben pénzbüntetés alkalmazása érdekében tartotta fenn.

A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa a 2006. november 22-én kihirdetett 6.Kbf.86/2006/5. számú végzésével - I. r. terhelte személyi adatainak pontosítása és a másodfokon felmerült bűnügyi költségről történt rendelkezés mellett - az ítéletet mindkét

terhelt tekintetében helybenhagyta.

Végzésének jogi indokolásában kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság a hiányosságoktól mentesen, a felülbírálatra is irányadóan megállapított tényállás alapján okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy a vád tárgyává tett, a Btk.250.§-a szerinti korrupciós bűncselekmény a terheltekkel szemben nem nyert bizonyítást.

A Katonai Fellebbviteli Ügyészségnek az eltérő minősítés, - a Btk.225.§-a szerinti hivatali visszaélés büntette - megállapítására és emiatt büntetés kiszabására irányuló indítványa sem foghatott helyt. Ugyanis az ügyész az elsőfokú bíróság előtti eljárásban a Btk.225.§-a szerinti ún. maradék cselekményre nem utalt. Az arra biztosított határidőig a vádat nem változtatta meg, illetőleg nem terjesztette ki, és kiegészítés végett sem kérte a tárgyalás elnapolását. A törvényes vád /Be.2.§-a/ keretei között pedig a maradék cselekménnyel kapcsolatosan a vád ily módon történő módosítására, kiterjesztésére pedig csak az elsőfokú tárgyaláson volt lehetőség.

Emellett az irányadónak tekintett tényállás nem is rögzíti a hivatali visszaélés bűncselekményének törvényi tényállási elemeit - a jogtalan előny szerzésére irányuló egyenes szándékkal megvalósított hivatali kötelességszegést, illetve hatáskör túllépést - így a hivatali visszaélés büntette emiatt sem állapítható meg.

A jogerős határozatok ellen a Be.416.§-a (1) bekezdésének a) pontja alapján 2007. május 3-án előterjesztett Kf.IV.77/2006. számú indítványában a Katonai Fellebbviteli Ügyészség élt felülvizsgálati indítvánnyal, mind az I. r., mind a II. r. terhelt terhére, bűnösségüknek hivatali visszaélés büntettében megállapítása, és büntetés kiszabása érdekében.

Az indítvány lényege szerint a Btk.225.§-ában írt bűncselekmény - a fellebbviteli katonai tanács által felhívottakon túl - a hivatali helyzettel való visszaéléssel is megvalósulhat.

A bűnügyben a vádemelésre a Btk.250.§ (1) bekezdésébe ütköző, és (3) bekezdés szerint minősülő hivatalos személy által, kötelességszegéssel elkövetett vesztegetés büntette miatt került sor. A vádirati tényállásban írt elkövetési magatartás magában foglalta a Btk.225.§-a szerinti hivatali bűncselekmény törvényi tényállási elemeit is, azonban a két bűncselekmény - a konszumpció elvére figyelemmel -látszólagos alakí halmazatot alkot.

A másodfokú bíróság azon észrevétele, miszerint a tárgyaláson eljáró katonai ügyész az elsőfokú határozat meghozatala érdekében

tartott tanácsülésig nem élt a vádmódosítás, illetve a vádkiterjesztés jogával, és emiatt az eljáró bíróságnak nem nyílt módja a Btk.225.§-ában írt hivatali bűncselekmény megvalósulásának vizsgálatára, téves.

Az elsőfokú bíróság törvényes vád alapján jár el, és köteles a vádat kimeríteni. A vádon túl nem terjeszkedhet, de nincs kötve az ügyész jogi minősítésre vonatkozó indítványához. A tárgyaláson eljáró katonai ügyész meggyőződése az volt, hogy az I. r. terhelt ellenszolgáztatás fejében szegte meg kötelességét, ekként helyesen nem élt alternatív indítvánnyal a tényállást, és a minősítést illetően.

Az elsőfokú bíróság viszont vádmódosítás nélkül is megállapíthatta volna a hivatali bűncselekményt.

A tényállásban rögzítésre került ugyanis, hogy az elítélt kimaradása okmányirodai és banki ügyintézésre szolt. Az, hogy az elítélt a rendelkezésre álló időn belül az engedély tartalmi kereteit meghaladóan még bevásárlásokat is végezhetett, számára jogosulatlan előnyként jelentkezett. Ezen előnyt I. r. terhelt, mint az elítélt kísérésére kijelölt hivatalos személy, hivatali helyzetével visszaélve szándékosan biztosította.

Az I. r. terhelt ugyancsak hivatali helyzetével visszaélve, tiltott magántermészetű kapcsolat keretében nyújtott segítséget az elítélt részére, hogy további kimaradásai alkalmával az intézeti letétjéből olyan magasabb összeghez jusson, melyeket a büntetés-végrehajtási intézetből a korlátozó rendelkezések miatt nem vihetett volna ki. E segítségnyújtás - melyhez a II. r. terhelt is csatlakozott - ugyancsak jogosulatlan előnyhöz juttatta a fogvatartottat.

Mindezért a terheltek - a II. r. terhelt fizikai bűnsegédként - az ítéleti tényállásban körülírt magatartásukkal megvalósították a Btk.225.§-ába ütköző folytatólagosan elkövetett hivatali visszaélés büntetét.

Utalni kell arra is, hogy az említett hivatali bűncselekmény elkövetőinek szándékára, célzatára való következtetés jogkérdés. Nem eredményezhet tehát megalapozatlanság, ha ezt a bíróság a tényállási részben nem szerepelteti.

A Katonai Főügyészség BF.VI.44/2005. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt indokai alapján fenntartotta, és az abban foglaltaknak megfelelő határozat meghozatalát kérte.

A nyilvános ülésen a legfőbb ügyész képviselője a fentieknek megfelelően nyilatkozott. A védők és az I. r. terhelt a támadott határozatok hatályban tartását kérték. Ezen túlmenően az I. r.

terhelt arra is hivatkozott, hogy felmentése bűncselekmény hiányában lett volna indokolt, mivel sem közalkalmazottként, sem hivatalos állományúként semmilyen szabályt nem szegett meg, csupán segíteni akart az elítélten.

A Legfelsőbb Bíróság a támadott határozatot mind az I. r., mind a II. r. terhelt vonatkozásában egyrészt a felülvizsgálati indítványban írt okból /Be.416.§ (1) bek. a) pontja/, másrészt - hivatalból - az abszolút eljárásjogi okok tekintetében /Be.416.§ (1) bek. c) pontja/ bírálta felül.

A felülvizsgálatot a Be.423.§-ának (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a jogerős határozatokkal megállapított, a felülvizsgálatban nem támadható tényállásra alapította. Ennek megfelelően nem foglalkozott I. r. terheltnek a tényállást vitató azon érvelésével, hogy semmilyen reá vonatkozó előírást nem szegett meg. Irányadónak tekintette a tényállást abban a vonatkozásban is, hogy a II. r. terhelttel az I. r. terhelt nem közölte, miért van szükség az elítélt pénzének magán úton történő kezelésére, illetve, hogy a büntetés-végrehajtás hivatalos állományú tagjainak az elítéltekkel való kapcsolattartására milyen tilalmak vonatkoznak.

Érdemi vizsgálatának eredményeként a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt az I. r. terhelt tekintetében alaposnak találta.

A Btk.225.§-ának (1) bekezdése szerint hivatali visszaélés büntettét követi el „az a hivatalos személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon, vagy jogtalan előnyt szerezzen, hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél”.

Az irányadó tényállás alapján nem kétséges, hogy az I. r. terhelt a reá vonatkozó előírások és tilalmak - a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzata /21/1997 (VII.8) IM rendelet/ 18.§-ának (3) bekezdése megszegésével egy elítélttel tartós magánkapcsolatot alakított ki. Ennek során az elítéltnak a II. r. terhelt címére letétből kiutaltatott pénzt őrizte, majd nevezettnek az általa kért időpontban visszajuttatta. E cselekményét egyértelműen azért követte el, hogy azzal az elítéltnel, aki ezen összegeket a letétjéből közvetlenül nem vehetett fel, jogtalan előnyt biztosítson.

Így ez a magatartása a hivatali visszaélés büntettének tekintetében maradéktalanul tényállásszerű.

Ugyanakkor nem tényállásszerű a terheltnek a történeti tényállásban rögzített azon korábbi magatartása, amellyel - ugyancsak hivatalos személyként, de úgymint közalkalmazott - az elítéltnel a

meghatározott célra biztosított 4 órás távollét során különböző vásárlásokat tett lehetővé. A terhelt kíséretében és felügyelete alatt az elítélt a részére engedélyezett távollét időtartamát nem lépte túl, s egyébként sem tanúsított olyan cselekvőséget, amelyet a jogszabály vagy szabályzat az elítéltek számára tiltottnak nyilvánít. E magatartás legfeljebb fegyelmi vétség megállapítására adhatott volna alapot.

Tévedett tehát mind az elsőfokú, mind a másodfokú katonai tanács, amikor a fenti tényállás alapján az I. r. terheltet a vesztegetés büntette miatt emelt vád alól felmentette, ahelyett, hogy a bűnösségét a bizonyított bűncselekményben - a hivatali visszaélésben - megállapítva, vele szemben büntetést szabott volna ki.

Tévesen, és az ítélkezési gyakorlattal (1/2007. Bk. vélemény I. része, BH.2007/5. szám) ellentétben foglalt állást az ítélőtábla katonai tanácsa akként, hogy a hivatali visszaélésnek, mint kvázi maradék-cselekménynek a terhelt terhére történő megállapítását a törvényes vád hiánya, ezzel összefüggésben az elmulasztott ügyészi vádkiegészítés, illetőleg vádmódosítás akadályozta.

A Be. a törvényes vádról rendelkező 2.§-ának (4) bekezdése szerint a bíróság nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére vonatkozó indítványához. Az e tekintetben - a hasonló szabályozás mellett - hosszú ideje töretlen bírói gyakorlat szerint a törvényes vád keretei között, ha ennek anyagi jogi feltételei fennforognak nincs akadálya az eltérő minősítésű bűncselekmény megállapításának, akkor sem, ha az eljárás során a vád tárgyává tett bűncselekményt megalapozó tények összefüggésükben nem, csak az e bűncselekménnyel egyébként látszólagos alaki halmazatot alkotó bűncselekmény tényállási elemei nyernek bizonyítást.

Amikor tehát a vád tárgyává tett hivatali vesztegetés nem annak integráns alkotó elemét képező hivatali visszaélés bizonyított csupán, úgy a bűnösséget a törvényes vád követelményének, illetőleg a vádelv sérelme nélkül ebben a bűncselekményben kell megállapítani.

E bűncselekmény megállapításának pedig nem feltétele, hogy az ügyész a halmazat teljes körét látszólagos alaki halmazat esetén is megjelölje, előre számolva azzal, hogy a bizonyítás eredményeként a minősítés változhat. Ugyanígy nem várható el az sem, hogy a bizonyítási eljárás befejezése után az ügyész - azzal a meggyőződésével ellentétben, miszerint a vád tárgyává tett, és az adott minősítést megalapozó bűncselekmény bizonyított - perbeszédében utaljon arra, hogy amennyiben az álláspontját a bíróság nem osztaná, úgy milyen bűncselekmény szerinti minősítés

merülhet fel.

A kifejtetteknek megfelelően a Legfelsőbb Bíróság az első- és a másodfokú bíróság ítéletét e részében a Be.427.§ (1) bekezdés b) pontjának alkalmazásával megváltoztatta. Az I. r. terhelt cselekményét a Btk.225.§-ának I. fordulataiban meghatározott, a Btk.12.§-ának (2) bekezdése szerint folytatólagosan elkövetett hivatali visszaélés büntettének minősítette.

A büntetés kiszabása során súlyosító körülményt képezett a cselekmény folytatólagos elkövetése, míg enyhítő körülményként jelentkezett, hogy a terhelt cselekményét a sértett lakhatási problémáinak megoldása érdekében követte el. További enyhítő körülmény a terhelt egy kiskorú gyermekes állapota, és házastársának rokkant volta. Nyomatékos enyhítő körülmény a cselekmény elkövetésétől bekövetkezett több mint három éves időmúlás.

Ilyen körülmények között a Legfelsőbb Bíróság úgy találta, hogy a büntetési célokat a Btk.87.§ (2) bekezdés e) pontjának alkalmazásával pénzbüntetés, egyben, azzal összehatásában katonai mellékbüntetésként a cselekményével rendfokozatára méltatlanná vált terhelt lefokozása szolgálja megfelelően.

A pénzbüntetés napi tételeinek számát a cselekmény tárgyi súlyát megfelelően kifejezésre juttató 100 napi tételben, míg az egy napi tételnek megfelelő összeget a terhelt feltárt jövedelmi családi viszonyainak megfelelően 500 forintban határozta meg /Btk.51.§-a/. A Btk.52.§-a alapján rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetés esetén történő átváltoztatásáról.

A lefokozás mellékbüntetés kiszabása a Btk.131.§-án alapul.

A bűnügyi költségből a megállapított hivatali visszaélés büntettének bizonyításával kapcsolatban 5534 Ft merült fel. Ezért az I. r. terheltet /a Be.339.§-ának (1) bekezdése alapján/ a fenti összeg viselésére kellett kötelezni. Ugyanakkor az ügyben felmerült további 284.543 Ft bűnügyi költség az államot terheli.

A II. r. terhelt tekintetében viszont a felülvizsgálati indítvány alaptalan.

Reá vonatkozóan ugyanis az irányadó tényállás valóban nem tartalmazza, hogy az I. r. terhelttől, vagy más módon tudomást szerzett volna arról, meghatározott tilalmak megszegésével, egyben az elítéltnak jogtalan előnyt nyújtva kerül sor azon cselekményre, amelyben közreműködik.

A másodfokú bíróságnak a rendelkezésre álló iratok tartalma alapján módja lett volna az ezzel kapcsolatos tényállás kiegészítésére, azonban jogi álláspontjából következően ezt nem tartotta szükségesnek.

Ekként az irányadó tényállás alapján /Be.423.§-ának (1) bekezdése/ ezen terheltnek a közélet tisztasága elleni bűncselekmény vádja alóli felmentése törvényes, mivel az ő vonatkozásában más bűncselekmény sem állapítható meg.

A kifejtetteknek megfelelően a Legfelsőbb Bíróság a II. r. terhelt tekintetében a támadott határozatokat a Be.426.§-ának megfelelően hatályukban fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság ítélete a Be.420.§-ának (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2007. október 30.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Péter s.k. előadó bíró, Dr. Horváth Ibolya s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő
MGy